

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/81/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200314
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3017200314.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobkyne: Z. A. N., bytom F. S. Z. XXX, právne zastúpená Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Dobšinského č. 12, IČO: 47 238 232, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 3. júla 2017, Číslo: 39708-2/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 22. marca 2018, č.k. 15Sa/33/2017-42, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a.

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 22. marca 2018, č.k. 15Sa/33/2017-42, postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 3. júla 2017, Číslo: 39708-2/2017-BA. Žalovaná napadnutým rozhodnutím z 3. júla 2017 podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica zo 4. apríla 2017, Číslo: 29255-1/2017-PB, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. apríla 2009, ale zaniklo 31. decembra 2010.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 5 písm. c/, § 14 ods. 1 písm. b/, § 15 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1, § 21 ods. 4 písm. b/, § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z., § 3 ods. 4, § 10 ods. 1,2 a § 68 ods.

1,2 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z.z.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd dospel k záveru, že žalobkyňa bolo potrebné považovať za samostatne zárobkovo činnú osobu po odhláske z povinného poistenia ku dňu 30. apríl 2009 a po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ale aj po tomto dátume, pretože bola naďalej držiteľkou platnej licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), ktoré sa považuje za oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitného zákona (§ 3 ods. 4 písm. c/ v spojení s § 10 a § 68 ods. 1 písm. a/ zákona 578/2004 Z.z.) zakladajúce status samostatne zárobkovo činnej osoby (§ 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z.). Trenčiansky samosprávny kraj rozhodnutím č. TSK/2009/01683/zdrav.-2 zo 16. marca 2009 vyhovel žiadosti žalobkyne Z. A. N. o zrušenie rozhodnutia o povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v špecializovaných odboroch pediatria ako všeobecný lekár pre deti a dorast, dorastové lekárstvo, s miestom prevádzkovania S. F. XXXX/XX, S., ktoré jej vydal Trenčiansky samosprávny kraj dňa 13. januára 2006 a povolenie zrušil dňom 30. apríla 2006. Odhlášku z poistenia žalobkyňa podala s dátumom zániku povinného sociálneho poistenia 30. apríla 2009. Sociálna poisťovňa, pobočka Považská Bystrica ako prvostupňový správny orgán rozhodla, že samostatne zárobkovo činnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2010 a nie 30. apríla 2009.

4. V bode 59. v súvislosti s nastolenou právnou otázkou podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinného k 31. decembru 2010 krajský súd uviedol, že žalobkyňa bola s účinnosťou od 9. januára 2006 držiteľkou platnej licencie č. L1A/TN/0469/06, ktorá ju aj po 30. apríli 2009 oprávňovala na výkon, resp. prevádzkovanie činnosti subsumovanej pod ustanovenie § 3 písm. a/ bod 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Podľa názoru správneho súdu licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, udeľovaná v zmysle § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z. (tzv. licencia L1A) predstavuje v zmysle § 5 písm. / zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010 oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, čo žalobkyňa zakladalo status samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia aj po 30. apríli 2009. Táto skutočnosť, t.j. trvajúca dispozícia aktívnou (nezrušenou) licenciou L1A, bola podľa názoru správneho súdu rozhodujúcou a bez ďalšieho postačujúcou právnou skutočnosťou pre vyvodenie právneho záveru o nadobudnutí postavenia samostatne zárobkovo činnej osoby pre účely sociálneho poistenia, resp. o nezániku tohto postavenia, ak k jeho získaniu došlo skôr na základe inej právnej skutočnosti (napr. udelením poverenia fyzickej osobe na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia). Krajský súd ustálil, že pri udelení licencie L1A ide o oprávnenie, ktorého držiteľ môže priamo dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Prípadné rozhodnutie držiteľa licencie fakticky nevyužívať túto licenciu pre účely zárobkovej činnosti nemalo pre kvalitatívnu stránku statusu samostatne zárobkovo činnej osoby právnú relevanciu.

5. V súvislosti so vznikom povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia krajský súd v bode 60 rozsudku uviedol, že pre status samostatne zárobkovo činnej osoby je tiež potrebné, aby takáto osoba jednak dosahovala príjmy z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z.) a súčasne, aby tieto príjmy boli vyššie, ako zákonom stanovená hranica za príslušný kalendárny rok (mechanizmus výpočtu vyplýva z § 21 ods. 1 v spojení s § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010). V tejto súvislosti nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia samostatne zárobkovo činná osoba dosiahla v príslušnom roku kvalifikovaný príjem, ale skutočnosť, že tento príjem dosiahla ako samostatne zárobkovo činná osoba. Z ustanovenia § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nevyplýva, že medzi držbou licencie ako oprávnenia podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a príjmom posudzovaným pre účely § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. by mal byť vzťah príčinnej súvislosti, t.j. že by malo ísť o príjem pochádzajúci práve z držby tejto licencie. Zákon vníma povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osoby ako jedno poistenie. Z údajov poskytnutých Sociálnej poisťovni daňovými orgánmi

vyplývalo, že príjmy žalobkyne z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti boli v roku 2007, 2008 a 2009 v každom z uvedených rokov vo výške presahujúcej minimálny vymeriavací základ určený na príslušné roky. Žalobkyňa preto bola nielen v období po 30. apríli 2009, ale aj v období po 1. júli 2010 povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou, a to až do 31. decembra 2010, z dôvodu zmeny zákonnej úpravy regulujúcej základné pojmové znaky a vecný obsah inštitútu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia prestala byť žalobkyňa považovaná až od 1. januára 2011. Krajský súd nepovažoval odhlášku z povinného poistenia doručenu Sociálnej poisťovni za konkludentný prejav vôle majúci atribúty vyhlásenia o nevykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., nakoľko mu nepredchádzali, resp. spolu s ním neboli vykonané právne úkony žalobkyne smerujúce k zrušeniu licencie L1A/TN/0469/05.

6. Zákon č. 461/2003 Z.z. neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, zániku alebo o prerušení sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Krajský súd v bode 62 zdôraznil, že pobočka Sociálnej poisťovne, ktorej bola v apríli 2009 doručená odhláška žalobkyne, nedisponovala príslušnými informáciami o stále platnej licencií žalobkyne až do momentu, kedy sa o tejto skutočnosti dozvedela z informácií poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou. Dovtedy Sociálna poisťovňa nemala v podstate reálnu možnosť zistiť, že žalobkyňa bola držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe typu L1A. Nedošlo teda k plynutiu lehoty na obnovu konania, keďže pri rozhodnutí Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 29255-1/2017-PB zo dňa 4. apríla 2017, išlo o prvé rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa o spornej otázke s tým, že iné rozhodnutia v inej ako písomnej forme k totožnému predmetu konania Sociálnou poisťovňou skôr vydané neboli.

7. K namietanému procesnému pochybeniu, keď pobočka Sociálnej poisťovne neupovedomila žalobkyňu o začatí nedávkového konania a tým jej neposkytla možnosť vyjadriť sa k začatému konaniu, krajský súd poukázal na ustanovenie § 184 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. Konanie začaté na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne na rozdiel od správneho konania začatého podľa zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon, ako tomu bolo aj v danom prípade. K námietke týkajúcej sa absencie konkrétneho zákonného ustanovenia v prvostupňovom administratívnom rozhodnutí súd poukázal na ustanovenie § 209 zákona č. 461/2003 Z.z. a konštatoval, že preskúmané rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu a nevykazujú znaky arbitrárnosti. Krajský súd nezdieľal ani názor, že by postup žalovanej bol príliš formalistický a tým nespravodlivý. Zákon o sociálnom poistení je právnym predpisom úzko spätým so sociálnou politikou štátu, ktorá je odrazom nielen politického, ekonomického a historického vývoja spoločnosti, ale aj prostriedkom, akým štát presadzuje svoje aktuálne dominantné sociálnopolitické predstavy a v otázke predpisovania a výberu poistného aj svoje aktuálne finančno-hospodárske ciele. V zákone č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov sú presne stanovené podmienky vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činných osôb. Citovaný zákon nepozná v súvislosti so vznikom, resp. zánikom povinného nemocenského poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby liberálne ustanovenia týkajúce sa jednotlivých poistencov ako určitého okruhu poistencov. Je nevyhnutné, aby sa právna norma aplikovala rovnako na všetky prípady rovnakého druhu, a tak sa predišlo rozdielnemu prístupu vo vzťahu k tým fyzickým osobám, ktoré sú držiteľmi oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a to z pohľadu ich prístupu k systému sociálneho poistenia, ako aj nároku na nedávkové plnenia. Podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia sú právnymi normami verejného práva, t.j. ide o kogentné právne normy, ktorým nie sú vlastné ustanovenia upravujúce zmierňovanie tvrdosti zákona alebo uplatňovanie výnimiek u jednotlivých poistencov.

8. Z uvedených dôvodov krajský súd dospel k záveru o správnosti a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia a žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

9. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 168 SSP tak, že úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

II.

10. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

11. Namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

12. V dôvodoch kasačnej sťažnosti uviedla, že vždy vykonávala zdravotnícke povolanie v povolaní lekár na podklade licencie Slovenskej lekárskej komory č. L1B v spojitosti s povolením vydaným Trenčianskym samosprávnym krajom. Nikdy nevykonávala samostatnú zdravotnícku prax v povolaní lekár na základe licencie Slovenskej lekárskej komory. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár nezakladá štatút samostatne zárobkovo činnnej osoby. Krajskému súdu vytykala, že nebral do úvahy, že samostatnou zdravotníckou praxou sa rozumie poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia. Žalobkyňa nikdy neposkytovala zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe takýmto spôsobom. Táto licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe bola nevyhnutná pre vydanie rozhodnutia, resp. povolenia Trenčianskym samosprávnym krajom pre prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č.k. 2Sa/4/207 zo dňa 7. júla 2017, ktorý s poukazom na zásadu materiálnej pravdy konštatoval, že správne orgány sa nezaoberali tým, či žalobca skutočne vykonával činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby. Záverom upriamila pozornosť na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013, podľa ktorého postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby treba vidieť nielen vo formálnej rovine, ale aj v materiálnej rovine.

13. Ku konštatovaniu v bode 60, ktoré sa týkalo príjmov z podnikania podľa § 21 ods. 1 v spojení s § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne č.k. 18Sa/1/2017 zo dňa 2. októbra 2017, kde sa konštatovalo, že „žalobcovi zanikla účasť na povinnom sociálnom poistení ku dňu zrušenia zdravotníckeho zariadenia bez ohľadu na dosiahnutie požadovaného zdaniteľného príjmu v predchádzajúcom rozhodnom období, ktorého právny význam pomínul uplatnením § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. vo vzťahu povoleniu na prevádzkovanie zdravotníckeho zaradenia a tiež bez ohľadu na držbu platnej licencie L1A, nakoľko žalobca z nej nedosahoval zdaniteľné príjmy, ktoré jediné zakladajú účasť žalobcu na povinnom sociálnom poistení“.

14. V ďalších dôvodoch kasačnej sťažnosti nesúhlasila s názorom krajského súdu ohľadom zmiernovania tvrdosti zákona. V súvislosti s uvedenou námietkou poukázala na ústavnú konformitu výkladu podľa článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 274/07 z 11. októbra 2007 a na rozhodnutie Spolkového ústavného súdu vo veci princeznej Sorraya Esfandiary-bakhtiar (BVerfGE 34, 269). Tvrdila, že prejednávany prípad je prípadom, kedy sa tvrdosť zákona zreteľne prejavuje. Dôkazom zániku postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je skutočnosť, že požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane a oznámila Štatistickému úradu SR skutočnosť potrebnú pre zrušenie identifikačného čísla organizácie, odhlásila sa zo sociálneho poistenia. Nebola si vedomá, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár je oprávnením zakladajúcim status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Vôľa žalobkyne nebyť samostatne zárobkovo činnnou osobou bola zrejmalá. Nemohla sa stotožniť ani so záverom krajského súdu, že sa v prejednávanej veci nejedná o obnovu konania. Vychádza z toho, že jej nebolo doručené písomné rozhodnutie o zániku poistenia a teda podaniu sa vyhovel v plnom rozsahu.

15. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

16. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním doručeným krajskému súdu dňa 18. júna 2018.

Kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu navrhla zamietnuť.

IV.

17. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo právnenému zástupcovi žalobkyne doručené 2. júla 2018.

V.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná.

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

24. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

25. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým zamietol správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 3. júla 2017, číslo: 39708-2/2017-BA, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica zo 4. apríla 2017, číslo 29255-1/2017-PB. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 21 ods. 1 a 4 a § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 rozhodla o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne dňa 31. decembra 2010.

26. Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní).

27. Podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

28. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 513/2006 účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

29. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

30. Najvyšší súd po vyhodnotení žalobcom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od záverov krajského súdu vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát najvyššieho súdu považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu ustálil, že kľúčovou a pre rozhodnutie vo veci zásadnou otázkou, ktorá bola medzi účastníkmi konania sporná, bola otázka splnenia zákonných podmienok pre zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnéj osoby. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia bolo potrebné konštatovať, že

- žalobkyňa bola držiteľkou Licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekář číslo L1A/TN/0469/05 z 2. decembra 2005 v odbore pediatria, dorastové lekářstvo,
- ako občan v Sociálnej poisťovni, pobočka Považská Bystrica bola na nemocenské poistenie (zabezpečenie) a dôchodkové zabezpečenie prihlásená od 27. júna 1998,
- registračným listom fyzickej osoby z 22. apríla 2009 sa k 30. aprílu 2009 z poistenia odhlásila,
- Trenčiansky samosprávny kraj 13. januára 2006 rozhodnutím číslo: TSK/2006/00030/zdrav.
- 2 žiadateľke povolil prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie s miestom prevádzkovania S., S. F. XXXX/XX v zdravotníckom povolaní a v študijnom odbore lekář v špecializovanom odbore pediatria ako všeobecný lekář pre deti a dorast a v odbore dorastové lekářstvo. Súčasne zrušil povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore pediatria, ktoré bolo Z.. A. N.Č. vydané rozhodnutím Okresného úradu v Považskej Bystrici číslo: 96/00900-002 zo dňa 12. júna 1996 a rozhodnutie o zmene povolenia vydané Krajským úradom v Trenčíne číslo: zdrav. 97/0213-2 zo dňa 30. mája 1997,
- Trenčiansky samosprávny kraj dňom 30. apríla 2009 zrušil povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie s miestom prevádzkovania S. F. XXXX/XX, S..

31. Na základe údajov z registra daňových subjektov vedeného do 31. decembra 2011 Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky a od 1. januára 2012 Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky Z.. A. N.X. dosiahla za rok 2008 a 2009 príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v sume vyššej ako zákonom stanovená hranica príjmu pre posúdenie vzniku, resp. trvania povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnéj osoby.

32. Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti namietala odlišný právny názor krajského súdu v bode 59 rozsudku. V súvislosti so statusom samostatne zárobkovo činnéj osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2010 kasačný súd poukazuje na stanovisko senátu 9S Najvyššieho súdu SR, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn.

9Sžsk/94/2018 sa nestotožnil so závermi vyjadrenými v rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/1/2019, keď dospel k záveru, že je potrebné sa od nich odchyliť. Podľa § 466 ods. 3 veta druhá SSP sa senát 9S rozhodol o postúpení veci veľkému senátu správneho kolégia, a to aj napriek rozhodnutiu veľkého senátu 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019. Na rozdiel od názoru veľkého senátu vysloveného v uznesení sp. zn. 1Vs/1/2019 dospel senát 9S k záveru, že licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z.z. má charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Veľký senát v konaní pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. V bode 63 rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 uviedol nasledovnú odpoveď: „Licencia L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c/ zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2003 Z.z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z.“

33. Vo vzťahu k námietke žalobkyne týkajúcej sa výkonu zdravotníckeho povolania v povolani lekára na podklade licencie Slovenskej lekárskej komory L1B v spojitosti s povolením vydaným Trenčianskym samosprávnym krajom v období do 30. apríla 2009 najvyšší súd uvádza, že Trenčiansky samosprávny kraj dňa 16. marca 2009, rozhodnutím číslo: TSK/009/01683/zdrav.-2 na žiadosť Z.. A. N. dňom 30. apríla 2009 zrušil povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie v špecializovaných odboroch pediatria ako všeobecný lekár pre deti a dorast a dorastové lekárstvo s miestom prevádzkovania S. F. XXXX/XX, S.. Zároveň Z.. A. N. uložil postupovať pri odovzdaní zdravotnej dokumentácie v súlade s § 23 zákona č. 576/2004 Z.z. a dohodnúť s lekárom Trenčianskeho samosprávneho kraja postup pri prevzatí zdravotnej dokumentácie. Je potrebné zdôrazniť, že zdravotnícke povolanie lekára je možné podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávať 1/ v rámci pracovnoprávneho alebo obdobného pracovného vzťahu (písm. a/) a ako 2/ podnikanie (písm. b/ až e/) na základe príslušného povolenia alebo licencie. Povolenie alebo licenciu podľa § 3 ods. 4 písm. b/ a ž e/ zákona č. 578/2004 Z.z. treba chápať ako oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitného zákona, ktoré je upravené v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a ktoré jeho držiteľovi zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby.

34. V prvom rade najvyšší súd k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces uvádza, že právo na spravodlivý proces je súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v Siedmom oddieli Druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky. Obsah tohto práva tvoria jednotlivé zásady výkonu súdnictva (a podľa povahy aj orgánov verejnej správy) upravené v Článku 47 a 48 Ústavy Slovenskej republiky. K tomuto právu v kontexte menovaných článkov je nutné priradiť právo odoprieť výpoveď, právo na právnu pomoc, princíp rovnosti účastníkov, právo na tlmočníka, právo na zákonného sudcu, princíp verejnosti súdneho konania, právo na bezprietahové konanie a princíp kontradiktórnosti, obsah ktorého naplnia právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom. V predmetnej veci k porušeniu týchto práv /zásad naplňajúcich podstatu práva na spravodlivý proces nedošlo. Právnu istotu nemožno chápať v „statickej polohe“, teda ako absolútnu nemennosť práva, ale skôr v zmysle určitosti a objasňovania a ustaloovania obsahu právnych noriem a konštančnosti ich aplikácie v podobe rovnakého rozhodovania v rovnakých prípadoch. Inak povedané, princíp právnej istoty čo do predvídateľnosti postupov orgánov verejnej moci vyžaduje, aby na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v tých istých podmienkach dala rovnakú odpoveď (III. ÚS300/06). Právnu istotu sa rozumie predvídateľnosť správania orgánov verejnej moci v procese aplikácie práva, a to z hľadiska tak prisudzovania významu právnemu textu, ako aj z hľadiska subsumpcie skutkových zistení pod právnu normu pri rozhodovaní. Určovanie obsahu právnych noriem (určovanie významu právného textu) pritom závisí na určitosti ustanovení právnych predpisov a na

právnych interpretačných postupoch.

35. Najvyšší súd ďalej uvádza, že Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp. zn. III. ÚS 341/07 uviedol, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

36. Najvyšší súd na základe hore uvedených výkladových kritérií nezistil žiadne pochybenia na strane žalovanej pri výklade sporných ustanovení, najmä § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010. Za nedôvodnú vyhodnotil aj námietku týkajúcu sa zrušenia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a zánik samostatne zárobkovo činnnej osoby k 31. decembru 2008, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

37. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobkyni, ktorá v tomto konaní úspech nemala, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich náhradu nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimočnosti na jej strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

38. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.